

Analysis of Good Governance Policies in the Development of Entrepreneurship in the Islamic Republic of Iran

Hadi Abolfathi, Department of public administration, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract

This study was conducted to examine the impact of good governance components on the development of entrepreneurship within the government structure of the Islamic Republic of Iran. The research method is applied in terms of purpose, quantitative in terms of data type, and descriptive-correlational in terms of data collection. The statistical population consists of all government employees in Tehran, approximately 350,000 individuals. The sampling method used is simple random sampling. Based on Morgan's table, 384 individuals were selected as the research sample. A researcher-designed questionnaire with three dimensions and 44 items, based on a five-point Likert scale, was used to collect data from the sample. Descriptive statistics were presented in two sections: demographic variables and main variables. For inferential statistics, Pearson correlation and simple linear regression tests were employed to test the hypotheses. The findings indicate that good governance components have a significant positive effect on the development of entrepreneurship within the government structure of the Islamic Republic of Iran.

Keywords: Good Governance, Entrepreneurship Development, Government Structure of the Islamic Republic of Iran.

Citation: Abolfathi, Hadi. (2025). Analysis of Good Governance Policies in the Development of Entrepreneurship in the Islamic Republic of Iran. *Urban and Regional Policy*, 4(11), 1-17.

تحلیل ختمشی‌های حکمرانی خوب در توسعه کارآفرینی جمهوری اسلامی ایران

هادی ابوالفتحی، استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران رایانامه: ha.abolfathi@iau.ac.ir

چکیده

این تحقیق در راستای بررسی تاثیر مولفه های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران انجام شده است. روش تحقیق به کار گرفته شده در این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر نوع داده ها کمی و از نظر نحوه گردآوری داده ها، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق عبارت از کلیه کارکنان بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران در تهران می باشند که تعداد آنها حدوداً ۳۵۰۰۰ نفر می باشد. روش نمونه گیری در این پژوهش روش نمونه گیری ساده می باشد. از جامعه آماری مذکور با توجه به ضوابط نمونه گیری (براساس شیوه نمونه گیری مندرج در جدول مورگان تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و سپس با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته در سه بعد و ۴۴ گویه تنظیم براساس مقیاس پنج گزینه ای لیکرت، و گویه های مستخرجه در نمونه آماری تحقیق مورد پرسش قرار گرفته است. در بخش آمار توصیفی نیز، توصیف داده ها در دو بخش متغیرهای زمینه ای و متغیرهای اصلی ارائه گردیده و در بخش آمار استنباطی، جهت بررسی فرضیه ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی ساده استفاده شده است. با توجه به داده های تحقیق می توان گفت، مولفه های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و معنی داری دارد.

کلید واژه‌ها: حکمرانی خوب، توسعه کارآفرینی، بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران.

استناد: ابوالفتحی، هادی (۱۴۰۴). تحلیل ختمشی‌های حکمرانی خوب در توسعه کارآفرینی جمهوری اسلامی ایران. *سیاستگذاری شهری و منطقه‌ای*، ۴(۱۳)، ۱۷-۱.

مقدمه

حکمرانی به کلیه فرآیندهای حکمرانی، نهادها، فرآیندها و شیوه‌هایی اطلاق می‌شود که از طریق آنها موضوعات مورد علاقه مشترک تصمیم‌گیری و تنظیم می‌شوند. حکمرانی خوب یک ویژگی هنجاری یا ارزشی به فرآیند حکومت می‌افزاید. از منظر حقوق بشر، اساساً به فرآیندی اطلاق می‌شود که در آن نهادهای عمومی امور عمومی را اداره می‌کنند، منابع عمومی را مدیریت می‌کنند و تحقق حقوق بشر را تضمین می‌کنند. در حالی که هیچ تعریف مورد توافق بین‌المللی از «حکمرانی خوب» وجود ندارد، اما ممکن است موضوعات زیر را شامل شود: احترام کامل به حقوق بشر، حاکمیت قانون، مشارکت مؤثر، مشارکت‌های چندبازیگر، کثرت‌گرایی سیاسی، فرآیندها و نهادهای شفاف و پاسخگو، بخش عمومی کارآمد و مؤثر، مشروعیت، دسترسی به دانش، اطلاعات و آموزش، توانمندسازی سیاسی مردم، برابری، پایداری، و نگرش‌ها و ارزش‌هایی که مسئولیت، همبستگی و مدارا را تقویت می‌کنند. سازمان‌های کمک‌رسان و مقامات کشورهای توسعه‌یافته اغلب معنای «حکمرانی خوب» را بر مجموعه‌ای از الزامات متمرکز می‌کنند که با دستور کار سازمان منطق است، و «حکمرانی خوب» متضمن چیزهای مختلفی در زمینه‌های مختلف است. (Poluha:2002)

شاخص‌های حکمرانی جهانی برنامه‌ای است که توسط بانک جهانی برای اندازه‌گیری کیفیت حکمرانی بیش از ۲۰۰ کشور تأمین می‌شود. از شش بعد حکمرانی برای سنجش خود استفاده می‌کند، صدا و پاسخگویی، ثبات سیاسی و عدم خشونت، اثربخشی دولت، کیفیت نظارتی، حاکمیت قانون، و کنترل فساد. آن‌ها از سال ۱۹۹۶ به مطالعه کشورهای پرداخته‌اند. (Kaufmann:2002:p ۲۹۲۸) در برخی از نظریات مصادیق را مشخص کرده‌اند؛ جای تعجب نیست که تأکید بر حکمرانی خوب گاهی اوقات می‌تواند با ترویج حکومت دموکراتیک برابر باشد. (Menocal:2011) شاخص‌ها به‌عنوان ابزار حکمرانی جهانی، پدیده‌های تجربی را کمی و ساده کرده و به درک بهتر واقعیت‌های پیچیده کمک می‌کنند. شاخص‌ها همچنین برای سنجش و ارزیابی بسیاری از جنبه‌های حکمرانی جهانی، مانند اقدامات حکومت‌ها، تحولات خاص سیاست‌ها یا نهادهای بین‌المللی، ضروری هستند. شاخص‌های کلان و شاخص‌های ترکیبی برای توصیف و سنجش مفاهیم چند بعدی مانند توسعه پایدار، حکمرانی، رفاه و بهزیستی انسانی و رقابت‌پذیری، و همچنین عملکرد دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی یا منطقه‌ای و حوزه‌های مختلف اجرای سیاست‌ها استفاده می‌شوند. بنابراین، این سنجش‌ها اغلب ارتباط نزدیکی با قضاوت‌ها و نسخه‌های خطمشی دارند و ممکن است به ابزاری برای اندازه‌گیری و تعیین استاندارد تبدیل شوند.

حکمرانی خوب ایده‌ای است که به دنبال ناکارآمدی سازوکارهای پیشین توسعه مطرح شد. در واقع، این ایده به دنبال آن است که دولت‌ها و به‌طور کلی ساختار اداری و سیاسی را به سمتی هدایت کند که کمترین فساد و آسیب‌های درونی که معمولاً باعث تضعیف دستگاه‌های مدیریتی و سیاسی می‌شود بروز کند. این ایده با سازوکارهایی همچون پاسخگویی بیشتر در بدنه دولت، قانون محوری، عدالت‌جویی، مشارکت‌جویی و کارایی و اثربخشی و...، گرچه دیرزمانی نمی‌گذرد که به‌عنوان یک نگرش جدید مدیریتی مطرح شده است، تا کنون مباحث زیادی را پیرامون خود برانگیخته و اندیشمندان بسیاری را به تحقیق و اظهارنظر در این باره واداشته و به یکی از مهم‌ترین و جذاب‌ترین مفاهیم در علوم اجتماعی، به‌ویژه مدیریت دولتی، مبدل شده است. (مرشدزاده:۱۳۹۶: ۱۲۵) حکمرانی مفهوم گسترده‌ای است که با حوزه‌هایی چون محیط اقتصادی و یا به عبارتی امنیت اقتصادی، سیاست، اجتماع و حقوق ارتباط مستقیم دارد. علل بسیاری در ایجاد حکمرانی بد وجود دارد، از جمله: بی‌کفایتی، نادانی و عدم توانایی رهبری و همچنین زیرساخت‌های نامناسب، فساد، ناتوانی، مؤسسات و... است. (تیبیان و دیگران:۱۳۹۹: ۴۰) به‌عنوان مثال در تحقیقات علمی که در سال ۱۳۸۹ در یکی از کشورهای خاورمیانه بین اساتید دانشگاه‌ها در خصوص نحوه مطلوبیت یا عدم مطلوبیت حکمرانی در آن کشور بر اساس شاخص "فساد" صورت گرفته چنین نتایجی بدست آمده است:

شواهد تجربی نشان می‌دهد که بطور متوسط ۶۷ درصد از پاسخگویان کیفیت حکمرانی را کاملاً منفی تا عمدتاً منفی ارزیابی کرده‌اند. تنها (۳/۱) از آنان کیفیت حکمرانی را کاملاً خوب ارزیابی کرده‌اند و ۱۲ درصد پاسخگویان در نقطه گذار

قرار دارند. نقطه گذار جایی است که بیشترین ابهام را از حیت این که آیا یک مورد بیشتر عضو یا غیر عضو است، دارد. این افراد در باب کیفیت حکمرانی خوب یا بد تردید دارند. در واقع اکثریت پاسخگویان درک منفی در باب کیفیت حکمرانی در دارند. (ساعی و دیگران: ۱۳۸۹: ۱۶۷) به نظر می‌رسد عدم وحدت فکری در اصول حکمرانی باعث سیاستگذاری نادرست، غیر علمی و متناقضی شده است که در لایه‌های میانی مدیریت باعث فساد و شکل‌گیری ذی‌نفعان متنفذی برای حفظ مناسبات غلط حاکم بر شئون مختلف یک کشور شده است که در یک چرخه باطل با تاثیرگذاری بر روند سیاستگذاری باعث تداوم وضعیت موجود می‌شوند. به همین دلیل، انتظار اصلاحات از لایه‌های مدیریتی و حتی بعضاً سیاستگذاری تقریباً آحاد به محال است. اصلاحات در همه سطوح معطوف به ریل‌گذاری برای جهش همه جانبه باید از اجماع حاکمیت بر سر اصول حکمرانی و استخراج سیاستگذاری‌های درست از دل این اصول آغاز شود؛ راهی که عموم کشورهای دارای رشد همه جانبه پایدار را طی کرده‌اند.

از طرفی کارآفرینی در سازمان می‌تواند به‌عنوان راهبرد حیاتی سازمان و یک عامل کلیدی در نظر گرفته شود که به حفظ رقابت و بهبود عملکرد سازمان کمک می‌نماید (التفا و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین، مرور ادبیات در حوزه کارآفرینی سازمانی حاکی از آن است که این پدیده یک مفهوم چندبعدی و پیچیده دارد و دارای ابعاد و مؤلفه‌های متعددی است که شامل نوآوری، پیشگامی، نوسازی راهبردی و ریسک‌پذیری است (آنتویک و هیسریچ، ۲۰۰۱). از این‌رو، در عصر حاضر شاخص کارآفرینی سازمانی نیز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عامل توسعه اقتصادی و سازمانی برای سازمان‌ها محسوب می‌گردد که سال‌هاست مورد توجه دولت‌مردان و محققان است (Jafarpour, 2024). از نظر بسیاری از پژوهشگران، کارآفرینی سازمانی به‌عنوان یک مفهوم راهبردی است که منجر به کسب مزیت رقابتی و رشد سازمان‌ها می‌گردد (موریس و همکاران، ۲۰۱۰؛ کوین و همکاران، ۲۰۰۹). علاوه بر این، سازمان‌ها نیز جهت دستیابی به اهدافی از جمله توسعه نوآوری، سوددهی، نوسازی راهبردی و کسب موفقیت و دانش جهت تدوین برنامه‌هایشان در آینده و ... به بهره‌مندی از کارآفرینی روی آورده‌اند (اوتی و همکاران، ۲۰۱۲).

همچنین، واژه کارآفرینی سازمان‌ها، غالباً در رابطه با سازمان‌های تجاری مورد توجه بوده است، اما امروزه، در مباحث مرتبط با بانکداری نیز مطرح است که به شکل عمده، ناشی از اهمیت جوامع در راستای خلق تحول در این سازمان‌ها است (آرمش و همکاران، ۲۰۱۴). همچنین، اکثر سازمان‌ها به‌شدت به دنبال خلق رویکردها و روش‌های کارآفرینانه و نوآورانه جهت بهبود انعطاف‌پذیری، کارآمدی و اثربخشی در بخش ارائه خدمات خود هستند (یونس و همکاران، ۲۰۱۸). در همین راستا، کارآفرینی سازمانی در حال تبدیل شدن به یک سلاح انتخابی است؛ زیرا کارآفرینی سازمانی به‌عنوان تلاشی جهت خلق نوآوری در محصولات و خدمات، ریسک‌پذیری، پیشگام بودن، سرمایه‌گذاری و خود تجدیدی جهت ورود این ویژگی‌های در درون برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌ها محسوب می‌گردد (گبهارد و همکاران، ۲۰۱۹)؛ بنابراین، بدنه دولت نیز از این موضوع مستثنا نیست. بدنه دولت هر کشور به‌عنوان بسترهای اصلی در توسعه و رشد اقتصادی محسوب می‌گردد. در نتیجه، ناکارآمد بودن این بخش چالش‌های مختلفی برای جوامع به همراه خواهند داشت. کارآفرینی یک موضوع بسیار پیچیده و مهم است که شامل طیف وسیعی از فعالیت‌ها می‌گردد. همچنین، کارآفرینی سازمانی نیز دربرگیرنده‌ای موضوعات و شاخص‌های متفاوتی است (Sarvar, 2021)؛ اهتمام به موضوع کارآفرینی سازمانی در سازمان‌ها، موجب افزایش بهره‌وری و توسعه اقتصادی می‌گردد (دیواکارا، ۲۰۲۱)؛ بنابراین، با توجه به مطالب ذکر شده شناسایی و طبقه‌بندی عوامل مؤثر بر پیاده‌سازی کارآفرینی سازمانی در بدنه دولت بیش از پیش مشهود است.

همچنین، در بستر وقوع تغییرات ساختاری و تکنولوژیکی گوناگون و عدم اطمینان‌های محیطی پی‌درپی، سازمان‌هایی قادر به کسب موفقیت هستند که توانایی بهره‌مندی از فرصت‌ها در عرصه کسب و کارشان نسبت به سایر رقبا را داشته باشند. امروزه اکثر صاحب‌نظران اعتقاد دارند که کارآفرینی به‌عنوان تنها راه‌حل رفع مشکلات سازمان‌ها است که در این راستا مقوله کارآفرینی از منظر حفظ رقابت و بهبود عملکرد سازمان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است (عمرانی و همکاران، ۲۰۱۸).

در حال حاضر نهاد دولت ناگزیر از تغییرات اساسی در بافتار ساختاری دولت، تحول در فرایندهای اجرایی، کاهش بار اداری و رشد نوآوری از طریق استاندارد سازی فرایندها است. دولت‌ها در شرایط فعلی به دلیل بحران‌های نوظهور همچون بحران‌های مالی، اقتصادی، تغییرات اقلیمی و بحران‌های ناشی از مسائل عمومی غیرقابل پیش‌بینی همچون پاندمی کرونا، از یک سو در تنگنای فشارهای مالی و کارآمدی و از سوی دیگر در معرض انتظارات اجتماعی در خصوص نیازمندی به خدمات عمومی مطلوب قرار گرفته‌اند. سیر تحول و جهش از ساختارهای سنتی به مدرن و ضرورت نوسازی و طراحی و استراتژی‌های کاری جدید در بخش دولتی، کاربست روش‌ها و تکنیک‌های ناب را با ارزش کرده است. (یانسن و استیوز، ۲۰۱۳) در این شرایط به دلیل آشفتگی‌های مالی فزاینده در بازارهای مالی دولت‌ها، نیازمند به کارگیری روش‌های بخش خصوصی در دولت هستند. این امر به کاهش اندازه و هزینه‌های عملیاتی دولت منجر شده است. لذا دولت‌ها نیازمند کوچک شدن از طریق انجام فعالیت بیشتر با تاکید بر هدر رفت منابع کمتر شده است. (همکاران، ۲۰۱۱)

با توجه به مطلب فوق، در این تحقیق تاثیر مولفه‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران مورد بررسی قرار گرفته است.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی:

مولفه‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.

فرضیه‌های فرعی

۱. حق اظهارنظر و پاسخگویی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.
۲. ثبات سیاسی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.
۳. کارایی و اثربخشی دولت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.
۴. کیفیت قوانین و مقررات بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.
۵. حاکمیت قانون بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.
۶. تمرکز زدایی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.
۷. مشارکت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

کارآفرینی

ریچارد کانتیلون اقتصاددان فرانسوی - ایرلندی قرن ۱۷ و ۱۸ میلادی، جوهره اصلی کارآفرینی را در ریسک کردن می‌داند. وی کارآفرینی را چنین تعریف می‌کند: فردی که کسب و کاری را سر و سامان می‌بخشد و ریسک کار را می‌پذیرد. با این امید که سودی به دست آورد (فریرا و همکاران، ۲۰۱۹).

گوردون بتی در اوایل دهه هشتاد در مورد کارآفرینی کتابی با عنوان «کارآفرینی در دهه هشتاد» نوشت. بتی در این کتاب به تمرکز بر اقدام تاکید کرده است. وی تفاوت کارآفرینان با سایر افراد جامعه را در این می‌داند که کارآفرینان قصد اقدام دارند. آنها به اقدام کردن و عمل کردن می‌اندیشند. آنها اگر جایی حرفی بشنوند، شکایتی ببینند، متوجه تهدیدی شوند،

راهکار را در اقدام کردن می‌دانند و با خلق کسب و کار می‌کوشند نسبت به آنچه دیده‌اند و احساس کرده‌اند، عکس‌العمل نشان دهند (مایلز، ۲۰۱۳).

هوارد استینوسن مدیر انتشارات دانشگاه هاروارد در تعریف کارآفرینی می‌نویسد: کارآفرینی تعقیب فرصت‌هاست. فرصت‌هایی که فراتر از منابعی هستند که امروز در دسترس داریم. اریک شورنبرگ در مقاله خود تعریف استینوسن بهترین تعریف از کارآفرینی دانسته است. استینوسن زمانی این تعریف را ارائه کرده است که کارآفرینی چیزی شبیه اختلال شخصیت و ریسک‌پذیری بیمارگونه بود (حجازی و حسینی، ۱۳۹۲).

کارآفرینی فرآیندی است که در محیط و مجموعه مختلف انجام می‌شود و در طول آن، تغییرات در سیستم اقتصادی رخ می‌دهد که این امر باعث ایجاد ارزش فردی و اجتماعی می‌گردد (هکتور و همکاران، ۲۰۱۹).

کارآفرینی سازمانی به‌عنوان ابزار خلق کسب‌وکارهای تازه در درون ساختار بنگاه‌های اصلی بیان می‌نماید. آریلا اعتقاد دارد که کارآفرینی سازمانی دارای سه جنبه است از جمله: نوآوری، گسترش کالا، خدمات یا فرآیندهای نوین و مخاطره‌پذیری. همچنین، کارآفرینی سازمانی یعنی توانایی یک شرکت در فراگیری از طریق شناسایی دانش جدید و استفاده از دانش و با سرعت در حال تبدیل به یک ابزار یا سلاح فعلی است (کوبین و همکاران، ۲۰۱۲). در تحقیقی دیگر، کوراتکو (۲۰۱۴) اظهار داشتند که کارآفرینی سازمانی اولاً تیمی است و ثانیاً فرآیندی است که بنگاه طی می‌نماید تا همه کارکنان بتوانند در نقش کارآفرین انجام‌وظیفه بنمایند و تمام عملکردهای کارآفرینانه به‌طور پیوسته و با سرعت در بنگاه صورت می‌گیرد. در رابطه با ابعاد کارآفرینی سازمانی تحقیقات متعددی انجام‌شده در یکی از مطالعات به چهار مؤلفه‌ی کارآفرینی سازمانی اشاره شده است که شامل: بازسازی پیوسته، نوسازی سازمانی، نوسازی راهبردی و دگرگونی قلمرو است کارآفرینی سازمانی مسیری جهت تجدید حیات و نوآورتر نمودن بنگاه‌های فعلی است (الطاف و همکاران، ۲۰۱۹).

حکمرانی خوب

حکمرانی در لغت به معنای اداره و تنظیم امور است و به رابطه میان شهروندان و حکومت‌کنندگان اطلاق می‌شود (Johnson, 1997:9). همچنین به معنای حکومت، فرمانروایی، راهبری و حکمرانی تعریف شده است (حق‌شناس و همکاران، ۱۳۷۹: ۶۸۹). فرهنگ فارسی معین در تعریف حکمران و حکمفرما واژگان مترادفی نظیر «حاکم، والی، فرمانروا، حکمران» را آورده است (معین، ۱۳۸۷: ۴۱۶). به نظر می‌رسد که مفهوم حکمروایی در زبان فارسی «حکم روا کردن» و یا «حکم روا داشتن» و معنای حکمرانی، «حکم راندن» است (ویسی، ۱۳۹۲: ۱۰۲). واژه «حکمرانی» واژه جدیدی است که در رابطه با واژه قدیمی «دولت» معنا و مفهوم روشنی ندارد. در فرهنگ لغت آمریکایی «هریتیج» واژه «حکمرانی» به عنوان «فعالیت، شیوه عمل یا قدرت حکمراندن؛ دولت» معنا شده است. در فرهنگ لغت انگلیسی آکسفورد، حکمرانی «فعالیت یا روش حکمراندن، اعمال کنترل یا قدرت بر فعالیت‌های زیردستان؛ نظامی از قوانین و مقررات» تعریف شده است. در دایره‌المعارف بین‌المللی علوم اجتماعی نه تنها تعریف واژه «حکمرانی» وجود ندارد بلکه در نمایه آن نیز چنین واژه‌ای درج نشده است (میدری و خیرخواهان، ۱۳۸۳: ۱۹۳). زارعی به نقل از مک‌کیم و همکارانش می‌نویسد: «حکمرانی به روابط بین دولت و جامعه مدنی، حکمرانان و حکمرانی شونده‌گان، حکومت و حکومت شونده‌گان مربوط می‌شود» و تعریف بانک جهانی از حکمرانی را چنین بیان می‌کند: «فرآیندها و نهادهایی که از طریق آن تصمیمات اتخاذ و اقتدار در یک کشور اعمال می‌شود». همچنین تعریف برنامه عمران سازمان ملل را این گونه می‌آورد: «اعمال اقتدار اقتصادی، سیاسی و اجرایی به منظور اداره امور یک جامعه در تمام سطوح حکمرانی شامل مکانیسم‌ها، فرآیندها و نهادهایی است که از طریق آن شهروندان و گروه‌ها منافع‌شان را منسجم و مشخص می‌کنند، با وظایف‌شان آشنا می‌شوند و اختلافات‌شان را حل و فصل می‌کنند» (زارعی، ۱۳۹۹: ۲۶۰-۲۵۹).

حکمرانی مفهومی است که بر تنظیم اداره امور متمرکز است. لذا در حکمرانی روابط دولت - شهروند از طریق سازوکار فرایند های نهادهای دولتی و غیر دولتی و مدنی شکل می گیرد. (عبداله نسب ومیرزاده، ۱۴۰۱)

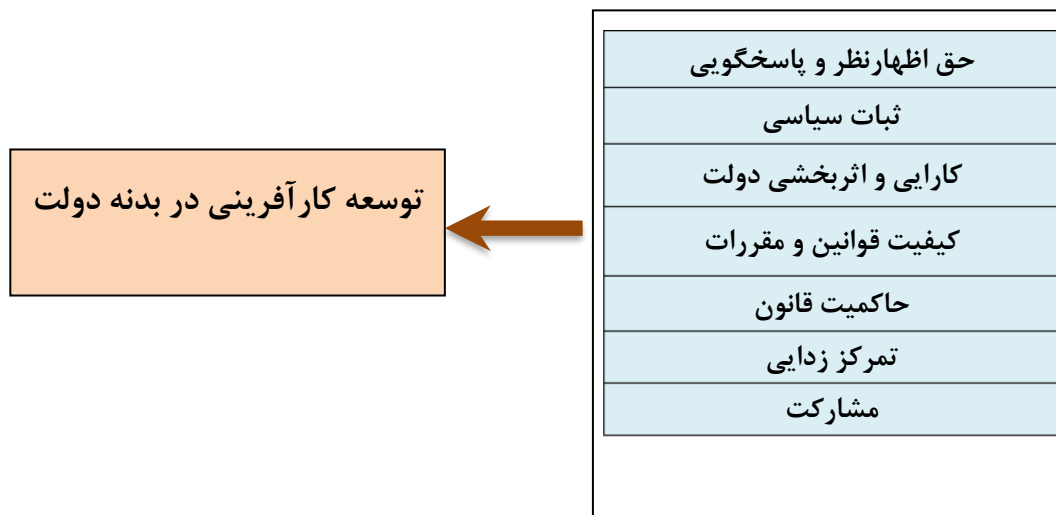
مفهوم حکمرانی خوب بر گرفته از مکتب نهادگرایی است و محصول مشارکت سه نهاد دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی است. حکمرانی خوب نه تنها روایتی نو از مفاهیمی همچون دموکراسی، حقوق بشر، پاسخگویی، مشارکت و حاکمیت قانون است، بلکه درعین حال چارچوبی ارائه می دهد که همه ی اهداف و ارزش ها در یک جا جمع شوند و اهداف توسعه انسانی اعم از توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی با محوریت مردم، را دنبال نماید (سامتی و همکاران، ۱۳۹۰).

به طور مشابه، حکمرانی خوب را می توان با ارائه خدمات عمومی به شیوه‌ای کارآمد، مشارکت بیشتر برای گروه‌های خاصی از جمعیت مانند فقرا و اقلیت‌ها، تضمین این که شهروندان فرصت کنترل و تعادل در دولت، استقرار را دارند، تقریب داد. و اجرای هنجارهای حفاظت از شهروندان و اموال آنها و وجود سیستم‌های قضایی مستقل است. (Grindle:2014:p524) چنین استانداردهایی را لائوسون (۲۰۱۱) در بررسی کتاب روتشتاین «کیفیت دولت: فساد، اعتماد اجتماعی و نابرابری در دیدگاه بین‌المللی» مورد بحث و بررسی قرار داده است. (Rothstein:2011:p21 next) در برخی از دکتربین‌ها ویژگی کلیدی حکمرانی خوب، بی طرفی نهادهای دولتی است. (Rothstein:2008:p165)

مدل تحقیق

متغیر مستقل: جهانی شدن (حق اظهارنظر و پاسخگویی، ثبات سیاسی، کارایی و اثربخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون، تمرکز زدایی، مشارکت)

متغیر وابسته: توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران

متغیر مستقل: جهانی شدن (حق اظهارنظر و پاسخگویی، ثبات سیاسی، کارایی و اثربخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون، تمرکز زدایی، مشارکت)

متغیر وابسته: توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع کاربردی می‌باشد زیرا هدف از انجام این تحقیق توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص، به‌قصد کاربرد نتایج یافته‌ها برای توسعه قابلیت اعتماد می‌باشد. همچنین در زمینه‌ی نحوه گردآوری داده‌ها نیز مطالعه حاضر مطالعه‌ای توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری این تحقیق عبارت از کلیه کارکنان بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران در تهران می‌باشند که تعداد آنها حدوداً ۳۵۰۰۰ نفر می‌باشد. از جامعه آماری مذکور با توجه به ضوابط نمونه‌گیری (بر اساس شیوه نمونه‌گیری مندرج در جدول مورگان تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده‌اند. در این مطالعه به‌منظور تحلیل داده‌ها از دو رویکرد کلی آماری آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده گردید. آمار توصیفی به‌منظور توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی جامعه آماری در کنار سنجش شاخص‌های پراکندگی داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت. همچنین، آمار استنباطی و به‌کارگیری آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی ساده برای بررسی معناداری تأثیر مفروض متغیرها بر یکدیگر مورد استفاده قرار گرفت. مطالعه حاضر در بردارنده یک فرضیه اصلی و ۷ فرضیه فرعی می‌باشد.

یافته‌های تحقیق

آزمون فرضیه‌های تحقیق

۱- فرضیه اصلی

" مولفه‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. "

فرض صفر: مولفه‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد.

فرض مقابل: مولفه‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.

مقدار ضریب تعیین ۰/۴۹۸ می‌باشد که این موید آن است که ۴۹/۸٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر مولفه‌های حکمرانی خوب قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۸۷۸ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۱- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه اصلی

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۰/۶۲۴	۰/۱۲۶	-	۴/۹۵۲	۰/۰۰۰
مولفه‌های حکمرانی خوب	۰/۹۵۸	۰/۰۴۹	۰/۷۰۶	۱۹/۴۶۲	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۷۰۶	ضریب تعیین = ۰/۴۹۸	آماره دوربین واتسون = ۱/۸۷۸	آماره F = ۷۸/۷۸۳		

با توجه به جدول ۱ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری متغیر مولفه‌های حکمرانی خوب (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است (sig<0.05)، بنابراین متغیر مولفه‌های حکمرانی خوب وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت مولفه‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

فرضیه فرعی اول

" حق اظهارنظر و پاسخگویی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. " فرض صفر: حق اظهارنظر و پاسخگویی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد. فرض مقابل: حق اظهارنظر و پاسخگویی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. مقدار ضریب تعیین ۰/۴۸۳ می‌باشد که این موید آن است که ۴۸/۳٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر حق اظهارنظر و پاسخگویی قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۷۸۲ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۲- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه اول

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی‌داری
عدد ثابت	۱/۳۶	۰/۰۷۱	-	۱۹/۱۶۵	۰/۰۰۰
حق اظهارنظر و پاسخگویی	۰/۵۳۴	۰/۰۲۸	۰/۶۹۵	۱۸/۸۸۳	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۶۹۵	ضریب تعیین = ۰/۴۸۳	آماره دوربین واتسون = ۱/۷۸۲	آماره F = ۵۶/۳۶۴		

با توجه به جدول ۲ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری متغیر حق اظهارنظر و پاسخگویی (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است (sig<0.05)، بنابراین متغیر ویژگی‌های فردی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت حق اظهارنظر و پاسخگویی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

فرضیه فرعی دوم

" ثبات سیاسی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. " فرض صفر: ثبات سیاسی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد. فرض مقابل: ثبات سیاسی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. مقدار ضریب تعیین ۰/۱۷ می‌باشد که این موید آن است که ۱۷٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر ثبات سیاسی قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۶۳۷ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۳- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه دوم

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۱/۹۰۹	۰/۰۸۷	-	۲۱/۹۳۵	۰/۰۰۰
ثبات سیاسی	۰/۳۷۴	۰/۰۴۲	۰/۴۱۲	۸/۸۳۶	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۴۱۲	ضریب تعیین = ۰/۱۷	آماره دوربین واتسون = ۱/۶۳۷	آماره F = ۷۸/۰۶۸		

با توجه به جدول ۳ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری متغیر ثبات سیاسی (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$)، بنابراین متغیر عوامل نگرشی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت ثبات سیاسی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

فرضیه فرعی سوم

" کارآیی و اثربخشی دولت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. " فرض صفر: کارآیی و اثربخشی دولت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد. فرض مقابل: کارآیی و اثربخشی دولت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. مقدار ضریب تعیین ۰/۱۵ می‌باشد که این موید آن است که ۱۵٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر کارآیی و اثربخشی دولت قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۹۷ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۴- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه سوم

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۱/۵۳۲	۰/۱۳۸	-	۱۱/۱۰۱	۰/۰۰۰
کارآیی و اثربخشی دولت	۰/۳۱۹	۰/۰۳۹	۰/۳۸۷	۸/۲۰۲	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۳۸۷	ضریب تعیین = ۰/۱۵	آماره دوربین واتسون = ۱/۹۷	آماره F = ۶۷/۲۷۷		

با توجه به جدول ۴ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری متغیر کارآیی و اثربخشی دولت (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$)، بنابراین متغیر عوامل آموزشی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت کارآیی و اثربخشی دولت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

فرضیه فرعی چهارم

" کیفیت قوانین و مقررات بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. " فرض صفر: کیفیت قوانین و مقررات بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد. فرض مقابل: کیفیت قوانین و مقررات بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.

مقدار ضریب تعیین ۰/۲۳۵ می‌باشد که این موید آن است که ۲۳/۵٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر کیفیت قوانین و مقررات قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۹۹۶ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۵- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه چهارم

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۱/۸۲۷	۰/۰۷۹	-	۲۳/۰۴۷	۰/۰۰۰
کیفیت قوانین و مقررات	۰/۳۲۷	۰/۰۳	۰/۴۸۵	۱۰/۸۴۱	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۴۸۵	ضریب تعیین = ۰/۲۳۵	آماره دوربین واتسون = ۱/۹۹۶	آماره F = ۷۱/۵۳		

با توجه به جدول ۵ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری متغیر کیفیت قوانین و مقررات (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$)، بنابراین متغیر کیفیت قوانین و مقررات وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت عوامل فنی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

فرضیه فرعی پنجم

"حاکمیت قانون بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد."

فرض صفر: حاکمیت قانون بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد.

فرض مقابل: حاکمیت قانون بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد.

مقدار ضریب تعیین ۰/۵۷۱ می‌باشد که این موید آن است که ۵۷/۱٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر حاکمیت قانون قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۶۵۵ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۶- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه پنجم

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۰/۹۴۸	۰/۰۷۷	-	۱۲/۲۴۵	۰/۰۰۰
حاکمیت قانون	۰/۶۸۹	۰/۰۳۱	۰/۷۵۶	۲۲/۵۵۱	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۷۵۶	ضریب تعیین = ۰/۵۷۱	آماره دوربین واتسون = ۱/۶۵۵	آماره F = ۵۰/۳۴		

با توجه به جدول ۶ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری متغیر حاکمیت قانون (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$)، بنابراین متغیر عوامل اقتصادی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت

حاکمیت قانون بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

فرضیه فرعی ششم

"تمرکز زدایی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد." فرض صفر: تمرکز زدایی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد. فرض مقابل: تمرکز زدایی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. مقدار ضریب تعیین ۰/۱۲۷ می‌باشد که این موید آن است که ۱۲/۷٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر تمرکز زدایی قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۶۵۵ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۷- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه ششم

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی‌داری
عدد ثابت	۱/۸۵۶	۰/۱۰۹	-	۱۷/۰۴۹	۰/۰۰۰
تمرکز زدایی	۰/۲۷۹	۰/۰۳۷	۰/۳۵۶	۷/۴۵۶	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۳۵۶	ضریب تعیین = ۰/۱۲۷	آماره دوربین واتسون = ۱/۸۰۹	آماره F = ۶۸/۱۹		

با توجه به جدول ۷ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری متغیر تمرکز زدایی (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$)، بنابراین متغیر تمرکز زدایی وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت تمرکز زدایی بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

فرضیه فرعی هفتم

"مشارکت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد." فرض صفر: مشارکت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر نمی‌باشد. فرض مقابل: مشارکت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می‌باشد. مقدار ضریب تعیین ۰/۴۴۶ می‌باشد که این موید آن است که ۴۴/۶٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر مشارکت قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۷۲ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقدار آماره آزمون F و معنی‌داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۸- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه هفتم

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۱/۰۳	۰/۰۹۴	-	۱۰/۹۱۵	۰/۰۰۰
مشارکت	۰/۵۷۷	۰/۰۳۳	۰/۶۶۸	۱۷/۵۴۲	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۶۶۸	ضریب تعیین = ۰/۴۴۶	آماره دوربین واتسون = ۱/۷۲	آماره F = ۷۳/۲۲		

با توجه به جدول ۸ مشاهده می‌شود سطح معنی داری متغیر مشارکت (۰/۰۰۰) کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} < 0.05$)، بنابراین متغیر مشارکت وارد مدل رگرسیونی می‌شود. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت مشارکت بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد.

برازش مدل تحقیق

طبق نتایج حاصل از فرضیه های تحقیق مشخص گردید مولفه های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران موثر می باشد. حال با کمک رگرسیون خطی چندگانه مدل رگرسیونی نهایی تحقیق برآزش داده شده است. مقدار ضریب تعیین ۰/۴۹۱ می‌باشد که این موید آن است که ۴۹/۱٪ از تغییرات متغیر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران به کمک متغیر مشارکت قابل تبیین است. در این فرضیه مقدار آماره دوربین واتسون برابر ۱/۸۶۲ به دست آمده است که بسیار مناسب است. با توجه به مقداره آماره آزمون F و معنی داری آن در سطح اطمینان بالای ۹۵٪ معادله رگرسیون معتبر بوده و نتایج آن قابل تحلیل است.

جدول ۹- خلاصه نتایج مدل رگرسیونی فرضیه هشتم

متغیر	B	خطای استاندارد	BETA (ضریب استاندارد شده بتا)	آماره t	سطح معنی داری
عدد ثابت	۱/۰۰۲	۰/۰۶۸	-	۱۴/۷۴۳	۰/۰۰۰
حق اظهارنظر و پاسخگویی	۰/۲۶۵	۰/۰۱۵	۰/۲۹۱	۱۷/۹۵۴	۰/۰۰۰
ثبات سیاسی	۰/۱۸۳	۰/۰۲۵	۰/۲۳۸	۷/۴۶۰	۰/۰۰۰
کارایی و اثربخشی دولت	۰/۱۶۰	۰/۰۱۴	۰/۲۰۴	۱۱/۸۱۵	۰/۰۰۰
کیفیت قوانین و مقررات	۰/۲۰۹	۰/۰۱۸	۰/۲۴۲	۱۱/۸۳۶	۰/۰۰۰
حاکمیت قانون	۰/۲۶۷	۰/۰۳۷	۰/۲۹۳	۷/۲۷۵	۰/۰۰۰
تمرکز زدایی	۰/۰۷۴	۰/۰۱۵	۰/۱۱	۴/۷۸۰	۰/۰۰۰
مشارکت	۰/۲۳۲	۰/۰۱۴	۰/۲۸۲	۱۷/۱۶۴	۰/۰۰۰
ضریب همبستگی = ۰/۷۰۱	ضریب تعیین = ۰/۴۹۱	آماره دوربین واتسون = ۱/۸۶۲	آماره F = ۸۱/۱۹		

با توجه به جدول ۹ مشاهده می‌شود سطح معنی‌داری تمام مولفه‌های حکمرانی خوب ($0/000$) کمتر از $0/05$ است ($\text{sig} < 0.05$)، بنابراین تمام مولفه‌های حکمرانی خوب وارد مدل رگرسیونی می‌شوند. با توجه به مثبت بودن ضریب رگرسیونی (B) می‌توان گفت تمام مولفه‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران اثر مثبت و مستقیم دارد. فرضیه فوق تایید می‌گردد. با توجه به قدرمطلق ضریب بتای استاندارد شده می‌توان گفت متغیر حاکمیت قانون با ضریب بتای استاندارد شده $0/293$ ، حق اظهارنظر و پاسخگویی با ضریب بتای استاندارد شده $0/291$ و متغیر مشارکت با ضریب بتای استاندارد شده $0/282$ بیشترین تاثیر را بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران دارند.

نتیجه‌گیری

امروزه دولت‌های ما غرق در گرفتاری هستند. در هزاره جدید شاید فکر بازآفرینی دولت در نظر کسانی که دولت را ثابت و بدون تغییر می‌دانند جسورانه جلوه کند. امروزه دنیای مدیریت بار دیگر در معرض دگرگونی‌های بزرگ است. پیدایش اقتصاد جهانی پسا صنعتی و دانش مدار، واقعیات کهنه را در سراسر جهان به چالش کشیده و فرصت‌های به شدت جالب و گرفتاری‌هایی ترس آور فراهم آورده است. دولت‌ها چه کوچک و چه بزرگ، چه فدرال، چه ایالتی و چه محلی به این پدیده واکنش نشان می‌دهند. ما از عبارت دولت کارآفرین برای توصیف نظم جدید استفاده می‌کنیم. شاید این عبارت بسیاری از خوانندگان را متحیر سازد زیرا آن‌ها کارآفرین را فقط و فقط به عنوان مردان و زنان اهل کسب و کار می‌دانند. اما معنای واقعی واژه کارآفرین گسترده‌تر از آن است، چرا که کارآفرینان منابع اقتصادی را از حوزه‌های کم بازده به حوزه‌های پر بازده منتقل می‌کنند. این تعریف به طور یکسان بخش خصوصی، بخش دولتی و بخش سوم یعنی داوطلبی را شامل می‌شود. وقتی از کارآفرینان دولتی صحبت می‌کنیم منظور، آن دسته از نهادهای بخش عمومی است که همواره از منابع خود به شیوه‌های نو استفاده می‌کنند تا کارایی و ثمربخشی خود را بیشتر کنند. ناکامی اصلی امروز دولت‌ها از نوع ابزار است نه از جنس هدف. در هر صورت، ایده‌های بخش خصوصی از دهه ۹۰ بر تفکرات مرتبط با تحول در بخش دولتی اثرگذار بوده است.

با توجه به این که امروزه به اصول حکمرانی خوب در اکثر نهادها و ارگان‌ها اهمیت داده نمی‌شود، لذا ضعف در بکارگیری و عملی نمودن این اصول به مهم‌ترین موانع رشد و توسعه در کشورها تبدیل شده است. رعایت اصول حکمرانی خوب در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران از جمله مشارکت به معنی حضور مستقیم یا غیرمستقیم در تعیین سرنوشت و آزادی بیان، حاکمیت قانون به معنی حمایت از حقوق افراد به ویژه اقلیت‌ها در جامعه، کنترل فساد و برقراری حقوق مساوی و پایبندی به عدالت رفاه و آرامش پایدار در جامعه، حق اظهارنظر و پاسخگویی به معنی بازخواست دولت در برابر آنچه که بر مردم تأثیر می‌گذارد و اثربخشی و کارایی که در مقوله حکمرانی از جمله مباحثی است که با گذشت زمان، اهمیت بیشتری پیدا کرده، باعث افزایش توانمندسازی، توسعه پذیری، افزایش میزان رضایتمندی شهروندان و بهبود عملکرد دولت می‌شود و از سوی دیگر باتوجه به اینکه دولت کارآفرین افزایش اشتغال، افزایش سود و سرمایه سرمایه‌گذاران و ایجاد فرصت‌های جدید را باعث می‌شود و موجب گذر از رکود اقتصادی، جبران عقب ماندگی‌های اقتصادی و آسان شدن روند رشد، توسعه کشور، تأمین رفاه اجتماعی، ایجاد رقابت صنایع به ویژه صنایع دستی مشابه داخلی با یکدیگر و سرانجام موجب بهبود و بالا رفتن کیفیت کالاها و به وجود آمدن محصولات، خدمات، روش‌ها، سیاست‌ها، افکار و راهکارهای نو برای حل مشکلات جامعه می‌شود.

حکمرانی خوب به‌عنوان یک چارچوب نظری و عملی، نقش محوری در توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران ایفا می‌کند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که مولفه‌های حکمرانی خوب، شامل حق اظهارنظر و پاسخگویی، ثبات سیاسی، کارایی و اثربخشی دولت، کیفیت قوانین و مقررات، حاکمیت قانون، تمرکززدایی و مشارکت، تأثیر مثبت و معناداری بر توسعه کارآفرینی دارند. این نتایج تأیید می‌کنند که بهبود کیفیت حکمرانی می‌تواند به‌عنوان اهرمی برای تقویت نوآوری، ریسک‌پذیری، و پیشگامی در بخش دولتی عمل کند. به‌ویژه، حاکمیت قانون، حق اظهارنظر و پاسخگویی، و مشارکت به دلیل تأثیرات قوی‌تر خود، باید در اولویت سیاست‌گذاری قرار گیرند.

دولت کارآفرین، با بهره‌گیری از اصول حکمرانی خوب، نه تنها می‌تواند بهره‌وری و اثربخشی خود را افزایش دهد، بلکه قادر است با خلق فرصت‌های جدید، به بهبود رقابت‌پذیری اقتصادی، کاهش فساد، و ارتقای رضایت‌مندی شهروندان کمک کند. در عصر تحولات سریع جهانی و چالش‌های پیچیده نظیر بحران‌های مالی، تغییرات اقلیمی، و انتظارات فزاینده اجتماعی، بازآفرینی دولت از طریق کارآفرینی سازمانی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. این پژوهش نشان داد که اصلاحات ساختاری و سیاستی مبتنی بر اصول حکمرانی خوب می‌تواند زمینه‌ساز جهش همه‌جانبه در عملکرد دولت و توسعه پایدار کشور شود. با این حال، دستیابی به این هدف نیازمند اجماع حاکمیتی، تعهد به اجرای سیاست‌های علمی، و رفع موانع نهادی و فرهنگی است.

پیشنهادات سیاستی

برای تقویت تأثیر حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی در بدنه دولت جمهوری اسلامی ایران، پیشنهادات سیاستی زیر ارائه می‌شود:

۱. تقویت حاکمیت قانون و شفافیت:

- ایجاد نظام‌های قضایی مستقل و کارآمد برای تضمین اجرای عادلانه قوانین.
- توسعه سامانه‌های شفافیت اطلاعات برای کاهش فساد و افزایش اعتماد عمومی.
- تدوین قوانین حمایتی برای کارآفرینان دولتی، با تأکید بر کاهش بوروکراسی و موانع قانونی.

۲. ارتقای مشارکت و پاسخگویی:

- طراحی مکانیزم‌های مشارکت شهروندان و کارکنان دولت در فرآیندهای تصمیم‌گیری، نظیر پلتفرم‌های دیجیتال مشورتی.
- تقویت فرهنگ پاسخگویی در نهادهای دولتی از طریق ارزیابی‌های دوره‌ای عملکرد و انتشار عمومی نتایج.
- برگزاری دوره‌های آموزشی برای مدیران دولتی جهت تقویت مهارت‌های ارتباطی و پاسخگویی.

۳. تمرکززدایی و توانمندسازی محلی:

- واگذاری اختیارات بیشتر به نهادهای محلی برای تصمیم‌گیری و اجرای پروژه‌های کارآفرینانه.
- حمایت از ابتکارات کارآفرینانه در سطح منطقه‌ای با تخصیص بودجه‌های هدفمند.
- ایجاد شبکه‌های همکاری بین نهادهای محلی و مرکزی برای تبادل دانش و تجربیات.

۴. افزایش کارایی و اثربخشی دولت:

- استانداردسازی فرآیندهای اداری با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، مانند اتوماسیون و هوش مصنوعی.
- بازطراحی ساختارهای سازمانی برای کاهش هزینه‌های عملیاتی و افزایش چابکی.
- اجرای برنامه‌های آموزشی مستمر برای کارکنان دولت در زمینه نوآوری و مدیریت تغییر.

۵. تقویت ثبات سیاسی و کیفیت مقررات:

- تدوین سیاست‌های بلندمدت و پایدار برای حمایت از کارآفرینی، با اجتناب از تغییرات مکرر و غیرعلمی.
- ایجاد نهادهای نظارتی مستقل برای ارزیابی کیفیت قوانین و مقررات و اصلاح مستمر آن‌ها.
- تقویت دیپلماسی اقتصادی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال دانش کارآفرینی.

۶. ترویج فرهنگ کارآفرینی در بخش دولتی:

- راه‌اندازی برنامه‌های تشویقی برای کارکنان دولتی که ایده‌های نوآورانه ارائه می‌دهند.
- ایجاد مراکز نوآوری و شتاب‌دهنده‌های دولتی برای حمایت از پروژه‌های کارآفرینانه.
- همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی برای توسعه مدل‌های بومی کارآفرینی سازمانی.

۷. کنترل فساد و تقویت اعتماد عمومی:

- پیاده‌سازی سیستم‌های دیجیتال برای رصد و گزارش‌دهی فساد در نهادهای دولتی.
- تقویت قوانین افشاگری برای حمایت از افرادی که تخلفات را گزارش می‌کنند.
- اجرای کمپین‌های عمومی برای افزایش آگاهی شهروندان درباره حقوق و نقش آن‌ها در نظارت بر عملکرد دولت.

منابع

- تبیانین، حسن و آقایی، معصومه، (۱۳۹۹)، بررسی عوامل مؤثر بر حکمرانی بد در سازمان‌های امروزی، ششمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین حسابداری، علوم انسانی در هزاره سوم، تهران، قابل دسترسی: <https://civilica.com/doc/1183161>
- حجازی، سید رضا؛ حسینی، محمدرضا (۱۳۹۲)، تاثیر گرایش به کارآفرینی بر عملکرد بانک‌ها، ماهنامه اجتماعی، اقتصادی، عامی و فرهنگی کار و جامعه، شماره ۱۶۶، ۵۴-۴۴.
- حق‌شناس، علی‌محمد و همکاران (۱۳۷۹)، فرهنگ معاصر هزاره، تهران: انتشارات فرهنگ معاصر.
- زارعی، بهادر (۱۳۹۹)، حکومت محلی و توسعه ایران، تهران: ستوس.
- ساعی، علی، و روشن، تینا. (۱۳۸۹). تحلیل درک کیفیت حکمرانی در ایران. فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۶(۲۱).
- سامتی، مرتضی. رنجبر، همایون. محسنی، فضیلت. (۱۳۹۰). تحلیل شاخص‌های حکمرانی خوب بر شاخص توسعه انسانی مطالعه موردی: کشورهای جنوب شرقی آسیا. فصلنامه علمی پژوهشی. پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی. سال اول. ۴.
- عبداله‌نسب، محمدرضا، میرزاده، فرامرز. (۱۴۰۱). شاخصه‌های حکمرانی خوب در نظام اسلامی: با تأکید بر اندیشه آیت‌الله شهید بهشتی. رهیافتهای نوین در مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، ۱-۲۱.
- مرشد زاد، علی. (۱۳۹۶). حکمرانی خوب، و حکمرانی مطلوب تمدن اسلامی. آینده پژوهی ایران، ۲(۲).
- معین، محمد (۱۳۸۷)، فرهنگ فارسی معین (یک جلدی)، چاپ اول، تهران: انتشارات فرهنگ‌نما.
- میدری، احمد و جعفر خیرخواهان (۱۳۸۳)، حکمرانی خوب، بنیان توسعه، تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر بررسی‌های اقتصادی.
- ویسی، هادی (۱۳۹۲)، درآمدی بر دولت محلی، چاپ اول، تابستان، تهران: سمت.

- Altaf, M. Hameed, W. Nadeem, S. & Arfan, S. (2019). Successful Entrepreneurial Process as Contributor towards Business Performance in Banking: Moderating Role of Passion for Inventing. *South Asian Journal of Management Sciences*, 13(1), 13-40.
- Antoncic B. Hisrich R D. (2003). Corporate entrepreneurship contingencies and organizational wealth creation. *Journal of Management Development*. 23, 6,518-550.
- Armash, H. Wei, C. Marthandan, G. (2014). Corporate Entrepreneurship Antecedents and Firm Performance: *J. Basic. Appl. Sci. Res.* 4(5):36-51
- Bharosa, N., Janssen, M., Hulstijn, J., van Wijk, R., de Winne, N., & Tan, Y. H. (2011, September). Towards a lean-government using new IT-architectures for compliance monitoring. In *Proceedings of the 5th International Conference on Theory and Practice of Electronic Governance* (pp. 147-156).
- Covin, J. and Miles p. (2009), "Corporate Entrepreneurship and Pursuit of Competitive Advantage", *Entrepreneurship Theory and Practice*, 23.
- Divakara, S. (2021). Factors Influence on the Development of Corporate Entrepreneurship on the Large Organizations in Sri Lanka: A Narrative-Based Model. *Sri Lanka Journal of Marketing*, 7(2).
- Ferreira, J.J., Fernandes, C.I., Kraus, S., 2019. Entrepreneurship research: mapping intellectual structures and research trends. *Review of Managerial Science* 13 (1), 181–205.
- Gebhardt, K. Riel, A. & Maes, T. (2019). Corporate entrepreneurship in complex organizations: towards a holistic decision aid tool set to analyses and plan innovative design projects. *Procardia CIRP*, 84, 644-649.
- Grindle, Merilee (October 2004). "Good Enough Governance: Poverty Reduction and Reform in Developing Countries". *Governance*. 17 (4): doi:10.1111/j.0952-1895.2004.00256.x
- Héctor Cuevas, V., Neftalí Parga, M., Rudy Fernández, E (2019), Effects of Entrepreneurial Orientation on Business Performance: The Mediating Role of Customer Satisfaction—A Formative–Reflective Model Analysis, *Original Research*, 1-14.
- Jafarpour Ghalehtimouri, K. (2024). Empowering urban spaces: a functional evaluation of women's participation through participatory planning—a case study of Tehran's 20th district. *Journal of Research and Innovation for Sustainability*, 1(1), 36-54.
- Janssen, M., & Estevez, E. (2013). Lean government and platform-based governance -Doing more with less. *Government Information Quarterly*, 30, S1-S8.
- Johnson, I. (1997). *Redefining the Concept of Governance* .
- Kaufmann, Daniel and Kraay, Aart, "Growth Without Governance" (November 2002). *World Bank Policy Research Working Paper No. 2928*.
- Miles, M.P., Verreynne, M.L., Luke, B., Eversole, R., Barraket, J., 2013. The relationship of entrepreneurial orientation, vincentian values and economic and social performance in social enterprise. *Review of Business* 33 (2), 91–102.
- Morris, M. H. Kuratko, D. F. & Covin, J. G. (2010). *Corporate entrepreneurship & innovation*. Cengage Learning.
- Mudde, C.; Kaltwasser, C.R. (2017). *Populism: A Very Short Introduction*. Very Short Introductions. Oxford University Press.. ISBN 978-0-19-023489-
- Onetti, A. Zucchella, A. Jones, M. V. & McDougall-Covin, P. P. (2012). Internationalization, innovation and entrepreneurship: business models for new technology-based firms. *Journal of Management & Governance*, 16(3), 337-368.

Poluha, Eva; Rosendahl, Mona (2002). Contesting 'good' governance: crosscultural perspectives on representation, accountability and public space. Routledge. ISBN 978-0-7007-1494-0.

Rothstein, Bo (2011). The quality of government: corruption, social trust, and inequality in international perspective. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Sarvar, R. (2021). Political economy and integrated greenbelt management of Tehran metropolitan area. *Urban Economics*, 6(1), 27-40.

Umrani, W. A. Kura, K. M. & Ahmed, U. (2018). Corporate entrepreneurship and business performance. *PSU Research Review*.

Yunis, M. Tarhini, A. & Kassar, A. (2018). The role of ICT and innovation in enhancing organizational performance: The catalysing effect of corporate entrepreneurship. *Journal of Business Research*, 88, 344-356.